

Picasso

Laister España'n Picasso-erakusketa izango dala-ta pintore os-
petsu orrezaz zerbait esatera noa.

Pablo Ruiz Picasso Malaga'n jaio zan 1881'gn. urtean. Aita Biz-
kaikoa omen zan, Ruiz Blasco, pintura-irakasle; ama Andaluzikoa,
Maria Picasso. Amaren abizena darabil, beraz, bere erti-lanetan.

Amalau urte zituala Barcelona'ko Bellas artes-eskola, "La Lon-
ja"-n, asten da pintura ikasten; Nonell, Miguel Utrillo, Sunyer,
Manolo eskultorea, Eugenio d'Ors eta beste ertiliarik ezagutzen ditu
an. Talde ura Barcelona'ko "Els 4 Gats" zeritzan *Cafe edo Cabaret*
batean biltzen zan, baita erakusketak egin ere; 1900'gn urtean an
egiten du Picasso'k lenengoa. Oraindik bere bi abizenaz firmatzen
zuen: Pablo Ruiz Picasso.

Paris'era joan ta etorri maiz egiten zuten "Els 4 Gats"-tarrak.
Orduan Paris —orain bezela— ertiliarien Meka. *Impressionisme*-
eskola eldua zan, baña bein zoritu ondoren, igaliei gertatzen zaien
bezela, usteltzen asia. Pintore batzuek —Lautrec, Cezanne, Gauguin,
Van Gogh...— Impresionismotik alderatuak, joera berriak, *expres-
sionisme, fauvismee, cubisme*, sortzen ari ziran. Eta an dugu Picasso
gaztea, oro begi, ikusten ta ikasten. Paris'en gelditzen da, Max Ja-
cob olerkariakin bizitzen areto txiro batean. Aldi ura da Picasso'ren
"aro urdiña", *époque azul*, orrela deitua urdiña zalako bere orduko
zapien kolore nabermenena. Eskale, arlote, Circo-tar, ezurrak ia age-
rian zeuzkaten gizaki gosetiak eta olakoak artzen zitun erti-gai.

Ondoren dator bere *l'époque rose*, eta gero, 1907'garren aldean,
"aro beltza". Afrika'ko beltzen ertia modaz jarri zaigu Paris'en;
jainko-aizunen irudiak, "totem" eta olako basatiar lanak, baitare

aien musika eta dantzak, zoratuak dituzte Paris'tarrak. Picasso ere kutsatua dago. Orduan pintatzen du "Les demoiselles d'Avignon" gaur izen aundiko kuadroa, New York Erti Berriko Museoa gor-detzen dana. Kuadro onekin, kritikoeak diotenez, asten da kubismoa. Beraz garrantzi aundikoa da "Avignon'go andereñoak" erti-kon-dairan.

Kritikoeak, ordea, kubismo-aintzindarizat ez dute jotzen Picas-so, baizik Paul Cezanne. Aix-en-Provence'ko pintorearen bizi-bukae-ran, Impresionismoaz asperturik edo, *kubu*, borobil eta beste Jeome-tri-itxuren bidez Izadia adierazten asi zan pintura-lanetan, antziñako Erti-Ederra berpizteko era egokiena zalakoan. Lortu ala ez alako elburua, beintzat joera berriaren oinarriak jarri zitun Cezanne'k, aren azken lanetan edan baitzuten Picasso'k eta beste kubistek.

Kubismoak aldaketa aundiak egin ditu Erti-landan, batezere Pin-turan. Kubismo arte, zapi pintatuak ispilluak bezela izan bear zuten (ala esaten zuen Leonardo'k), ots, Izadi-puxkaren antzekoak. Kua-drueri urruti-xamarretik begiratu bear, begiak kixkurtuta, egiaren antza sumatzeko; kuadroen "argia", "aidea" (eta landa-ikusketak ba-ziran, "giroa", "eguraldia", "ordua", baitare "aizea") azaldu bear ziran pinturaren bidez, batezere Impresionismo-garaian. Kubismoak beste aldetik jo zuen edertasunaren billa, egi-antzetik kanpo, alegia.

Beste aldaketa nabarmena auxe: Erti-gaiari garrantzia kentzea. Erti-gaia, kubistentzat, lana asteko aitzakia, besterik etzan. Len, or-dea, dakigunez, ardura aundia ematen zioten gaiari, bai erlijio edo histori-pintoreak, baitare "Y aún dicen que el pescado es caro" "La familia del anarquista el día de su ejecución", "Casamiento in articulo mortis" eta beste olako gizarte-gai-zale pintoreak. Kubistek, ki-tarra xar bati begiradaxoa bota eta etzuten besterik bear eun ta geiago lan diferente egiteko.

Picasso'k, paregabeko asmatzalle eta langille purrukatu orrek, bere "ar_o beltza" ondoren beste "aroak" ere izan ditu, *la période cristal*, *papiers collés*, e. a. Batzuetan atzera jausi aundia egiten, an-tziñako Grezitar-ertian xurgatu du, bestetan —jausi txikiagoa nos-ki— Ingres'engan. Bañan geienetan sortzen, asmatzen eta berritzen ari dugu.

Marrezlari onenetakoa. Grabado-lanetan ere oso trebe. Liburu-argitaldi apain askotarako amaika litografi, zur eta beste erako gra-bado-lanak egiñak ditu bere bizi luzean.

España'n egingo duten bere Erakusketa —Madrid'en uste det— benetan ikusgarria izango da erti-zaleentzat. Ea an elkar ikusten dugun, irakurle.

AYALDE